

Iskolánk, a Debreceni Református Kollégium Gimnáziuma és Diákotthona tanára a biológia és a földrajz iránt érdeklődő diákjai számára meghatározó oktató: e tárgyakból tanítványai számos színvonalas versenyen szerepeltek. Tehetséggondozó munkájáért nemrégiben *Bonis Bona – A nemzet tehetségeiért* díjban részesült. *Uherkovich Zoltán* tanár úr sokak által kedvelt személyiség az iskola falai között, s hogy ő maga minden szempontból nyitott, azt magam is tapasztaltam: közvetlenül nem vagyok az ő tanítványa, a természettudományoktól távol is áll az érdeklődésem, de hallva irodalmi tevékenységéről, rákérdezett publikációimra az iskolában. Ez a számontartás olyannyira meglepett, és jólesett, hogy elhatároztam: hogy mindnyájan jobban megismerhessük őt, és kiderüljön, miért is olyan népszerű a diákok körében, fent jelölt apropó alapján interjút készíték vele.

Tanár úr miért a pedagógus pályát választotta? Nem tervezett biológusként, kutatóként elhelyezkedni?

Már a gimnázium elején ebben a szakmában gondolkodtam, szerettem magyarázni, gyakran segítettem az osztálytársaimnak a tanulásban, ezenkívül a felmenőim között is vannak tanárok.

Volt kész koncepciója arra, hogy milyen a jó pedagógus?

Nem voltak konkrét elképzeléseim, de a gimnáziumi tanulmányaim során több példaértékű tanártól volt szerencsém tanulni. Felsőoktatási tanulmányaimat Szegeden, az akkori nevén Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán kezdtem, azután jöttem át a Debreceni Egyetemre. E tanulmányaim alatt dolgoztam itt, a református gimnáziumban óraadóként, ahol korábban magam is tanultam. Ezután a hajdúböszörményi gimnáziumba kerültem egy évre. Nagyon szerettem a Bocskaiiban is tanítani, lelkes és nagy tudású kollégák vettek körül, motiváló volt a légkör. Ezután tértem vissza a „Refi”-be, olyan tanártársak közé, akiknek egykor a diákja voltam, és akik között többekre igazán felnéztem.

Tudható önről, hogy két szakja közül most a biológiával foglalkozik többet, ebből a tárgyból jóval magasabb az óraszám, mint földrajzból. De ez nem volt mindig így. Első versenyzői földrajzból értek el kimagasló eredményeket. Azt, hogy a két tantárgy közül melyik van előtérben, csupán a külső körülmények, az órarend határozza meg, vagy van benne tudatosság is?

A földrajz szakot a biológia mellé választottam. Szerettem ugyan, de a biológia jobban érdekelt. Aztán az egyetemen, a Földrajzi Intézetben sok meghatározó, jó élményben volt részem, a biológia pályám kezdetén így háttérbe szorult, akkor a földrajzot éreztem magamhoz közelebb, és a diákok körében is igen népszerű volt ez a tantárgy abban az időben. Jó másfél évtizede lettem a biológia–földrajz (majd természettudományi) munkaközösség vezetője. Földrajzból közben a tananyag sokat változott, az óraszám is lecsökkent, én pedig visszatértem ahhoz, ahonnan indultam, újra a biológia az elsődleges számomra. Abból a szempontból is előnyösebb ez a tárgy, hogy az érettségi eredményét sokkal több felsőoktatási intézményben elfogadják, versenyei is sokszínűbbek.

Iskolánkban a természeti tantárgyak kapcsán kiemelkedő szerepük van a versenyeknek, az ezekre való felkészítés pedig része a tehetséggondozásnak. Mit gondol, lényeges, hogy az ilyen jellegű megmérettetések a tanulási folyamat részei legyenek?

Ez a diák alkatától függ. Vannak, akik tehetségük ellenére nem szívesen vesznek részt versenyeken, én pedig nem teszek különbséget ebben a tekintetben a tanítványaim között. Az azonban egyértelmű, hogy a megmérettetéseken szerzett tapasztalat hasznos a tanulmányok szempontjából. A tananyag elsajátításán kívül önszorgalomból szakirodalmat olvasni, magasabb szintű feladatokat megoldani: fárasztó munka. A versenyek gyakran rávilágítanak arra, valójában mennyire összetett az adott tantárgy, hiszen a biológiának például sokféle ága van, valódi tudásanyaga pedig jóval nagyobb, mint amivel a középiskolában találkozni lehet. A versenyző tudni fogja, hogy a természettudományokkal való foglalkozáshoz nem elég, ha jól fel tud készülni egy-egy témazáró dolgozatra, annál sokkal átfogóbb, alaposabb tudásra van szükség. Aki pedig vállalja a versennyel járó stresszhelyzetet, az egyfajta rutint

szerez, amely jól jön mind az érettségiben, mind az egyetemi oktatásban. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a nem versenyző tanulók ne lehetnének sikeresek.

A közelmúltban kapta meg a Bonis Bona-díjat, mellyel a tehetséggondozásban kiemelkedő pedagógusokat jutalmazták. Tapasztaljuk, hogy a pedagógus munkája szinte „láthatatlan”, hiszen a diák az, aki a versenyeken feláll a dobogóra. Kíváncsi vagyok, mennyire fontos a pedagógusnak az elismerő visszajelzés?

A tanárnak, ugyanúgy, mint a diáknak, éreznie kell, hogy a munkáját megbecsülik. Ezzel is motiválják feladatai elvégzésében. Az elmúlt évben az említett díj mellett még egy – ebből a szempontból jelentős – elismerésben részesültem: miniszteri elismerő oklevelet vehettem át a Belügyminisztériumban. Egyikre sem számítottam. Mindkettőt eddig huszonöt éves tanári pályám eredményeként értékelem.

Tanár úr szerint mennyire fontos a pedagógus személyiségformáló szerepe egy diák esetében? Tudom, kifejezetten jó a kapcsolata a diákjaival.

Érdekes, hogy szinte csak akkor van konfliktusom a diákokkal, amikor osztályfőnöki minőségemben működöm együtt velük... Ez a szerep több szigorúságot, fegyelmezést kíván. Ezenfelül valóban jól kijövök a tanulókkal. Nem akarom túlmisztifikálni a tanár jelentőségét, mert azt gondolom, a gimnazisták esetében általában meghatározóbb a kortársak hatása, mint a felnőtteké. Egy osztályfőnöknek a magától formálódó osztályközösségben korlátozottak a lehetőségei. Az oktatás digitalizálása kapcsán többször megfogalmazódott, hogy ezáltal csökkenni fog a pedagógus szerepe, de úgy vélem, a tanár személyisége épp olyan fontos, mint ezelőtt, és hosszú távon ténylegesen lehet formáló ereje a diákra nézve. A tanárnak nagy a felelőssége, egy rossz szóval hetekre el tudja rontani a tanítványával való kapcsolatát. Ennek helyrehozásáért pedig adott esetben képesnek kell lenni bocsánatot kérni.

Beszélne néhány szót az érdeklődési köreiről?

Szívesen utazom, és ilyenkor szeretem az adott területet komplexen látni, építészetét, művészetét megismerni. Ez talán a földrajzos mivoltomból is adódik, hisz az meghatározza, hogyan vizsgálom az adott vidéket. Leginkább a regionális földrajzot szerettem tanítani is, mert akkor volt lehetőségem egy-egy országgal teljes egészében, társadalmi, történelmi, kulturális szempontból is foglalkozni. Ezenkívül gyakran járok múzeumba, felkeresem a vidék zeneszerzőinek emlékhelyét. A zene különösen érdekel diákkorom óta, akkor főként rockzenét hallgattam. A gimnáziumi éveim második felében – amikor elkezdtem közeledni az Igéhez, sokat beszélgetve kortársaimmal az Istennel való személyes találkozás élményéről – fordultam a klasszikus zene felé. Ehhez kapcsolódó emlékem, hogy amikor tanítani kezdtem, az egyik osztállyal rendszeresen jártunk komolyzenei koncertekre. Lényegesnek tartom a tudományok, a művészeti ágak közötti átjárást, igyekszem ezáltal színesebbé tenni az óráimat is. Azt gondolom, érdemes az adott tantárgyat több irányból megközelíteni.

Idézne-e olyan mondatot, gondolatot, amely meghatározó az ön számára?

Egy Igét emelek ki: „az igazsághoz ragaszkodva növekedjünk fel szeretetben mindenestől őhozzá, aki a fej, a Krisztus” (Pál levele az efezusiakhoz 4,15). Ez a diákok kapcsán is fontos, ők megérik, ha valami hamis. Emberi csorbaságunk ellenére arra kell törekednünk, hogy Isten arca tükröződjön rajtunk. A díjakról is ez jut eszembe, hogy ugyan megkaptam őket, de néhány év múlva ki fog emlékezni rájuk? A botanikus nagyapám, aki elismert tudós volt, azt mondta, a legfontosabb a Jézusba vetett hit.

Milyen terveit vannak tanár úrnak a következő évekre?

Nincsenek konkrét terveim, egy régi ének egyik sora jut eszembe: „Végezd a munkát, mit rád bízott Isten.”

(Készítette: Csizmadia Bodza Réka)